

Vyznání v Krmítku

Jan Karpíšek

Tento textík ambiciózně aspiruje na to, aby mi způsobil nespokojenost. Nejradší bych se oprostil od zbytečných proslovů, ale zároveň mi záleží na tom, abych byl správně pochopen. Navíc jsem ke každému vlastnímu textu absolutně kritický. Ale jak má dílo promlouvat samo? To se mi moc nezdá, zkušenost říká, že je to častěji názor lenochů než mistrů. Následující slova nechť jsou brána jako akt vztažení ruky k ostatním, gesto volání po sdílení a touhy být přijat přátelsky a pochopen.

Je čtvrtě noc a já mám noční směnu. Proto bdím. Bdím a při tom sním o výstavě, kterou bych měl mít 21. února v Krmítku na Fildě. Myslím na to, jestli se můj nachlazený krk do toho úterý nezhorší a já se vernisáže nezúčastním, myslím na to, jestli někdo přijde a bude-li jich pomálu či vícero, představuju si ten okamžik, ležící v budoucnu, kdy budu číst svoje písánky nad vlastní tvorbou a jestli při tom nebudu mít dojem, že je to nějak nepatřičné, že třeba nevyjadřuju plnohodnotně svoje pocity a motivace, že používám příliš spisovné výrazy anebo to návštěvníky celkem vzato vlastně nezajímá. Nemám z toho ale zas až takový nervy, jak by se mohlo zdát. Uvědomuju si jasně, co se mi to honí hlavou za myšlenky a jejich pojmenováním se chci dostat k objasnění několika skutečností, které mi stojí za to, že čas od času беру do ruky štětec a nanáším barvy na plátno. Nebo na jiný povrch. Fakt, že můžeme myslet na událostí budoucí, doufat a představovat si co bude anebo naopak vzpomínat na dětství a na lidi, co tu už nejsou, totiž fakt časovosti je jednou z takových skutečností, které dokáží fascinovat. Docela dávno tomu, milí přátelé v budoucnosti, co jsem trpěl obsesí, že jsem se upnul na nějaké budoucí datum, abych překonal určitý časový úsek. Možná to začalo na kterémsi letní brigádě nebo snad ve škole? Představoval jsem si, jaké to bude, až budu tam a tehdy a toto už nebude skutečnost. Je to zvláštní sladkost, když tomu člověk takto chce, ale ono to skutečně vždycky uplyne a je to podivuhodné, když se na to vědomě soustředíme. Toto uplývání je tiché, nenápadné, nezadržitelné, nenávratné a trvalé. Teď nevím, ale bude v Krmítku někdo, kdo tohle neví? Jsem unavený a chce se mi spát. Ale tady přece spíš než o slovy vyjádřitelnou informaci jde o zážitek a jeho přenositelnost.

Tu výstavu jsem pojal jako pokus o opravdovou komunikaci. Už mám dost různých obranných štítů a ulit chránících umělce před nabroušenými konkurenty a rýpavými nespokojenci. Dost možná za to může zkušenost pozorovatele času. Přes všechny obavy chci vystoupit nahý a vyznat

se. Já věřím, že zviditelňováním opomíjených samozřejmostí lze dospět k pokladům - totiž, že ze samotné odvrácené strany denně pošlapávaných kamenů je poznat, že jsou to poklady. Věřím, že osvětlení není jen prázdný tlach masově poblouzněných hltačů New Age knih. Vím, že je možné a je krásné. To nemá znít jako duchovní chvastounství, ale prohlášení, že Věřím, že spokojenost, klid a mír v duši a také plnost prožívaná v každém přítomném okamžiku, jsou dosažitelné skrze pochopení a věřím, že štěstí je otázkou životního náhledu, spíš než endorfinů. Věřím, že taková spokojenost a plnost jsou hodnoty společné všem. Snažím se vytvářet obrazy, které poukazují na zkušenosti, které vedly, alespoň krátkodobě, k takovým stavům. Tato snaha někdy vyznívá jako trapné kazatelství až mesianismus. Nerad bych působil naivně a hloupě, vždyť když jsem sám, cítím, jak je to mocné, opravdové a cenné. Může se rovněž zdát, že používám nekonečné médium malby jako věšáku na duchovní nauky. Nerad bych působil plytce. Je to dobře, že zůstávám ve výtvarném projevu, který má tak široký rozsah působících prvků a který umožňuje i jiné interpretace a skýtá mnoho dalších cest k přijetí díla. Kazatelství ve výtvarném projevu je naštěstí hodně nenásilné kazatelství. Přesvědčení, že malování, jaké už několik let předvádím, má nějaký smysl i pro ostatní, kromě toho, že mě samotné baví, je pevné a vychází doufám i z něčeho obecného, ne jen ze sebeokouzlení, vlastního skoro každému, kdo neztratil chuť k životu. Je patrné, že mám pochybnosti o svých schopnostech malířského vyjádření a pochybuju i o smysluplnosti oprávnění takto malovat. Nemůžu si ale pomoci. Slova nestačí a je přece pěkné se podělit o to krásné. Autorství s sebou však nese břímě kritiky, o tu konstruktivní bych nerad přišel a s tou destruktivní se holt nějak vyrovnávám. Autorství spolu nese také sebeprosazení, ocenění autorovy výjimečnosti a s tím se pojící otázku prodeje obrazů a z něj plynoucí živobytí atd. Nejsem mnich a tak přijímám rizika a výhody neanonymity, moje curriculum bobtná a asi tak jednou za půl roku někdo přijde a koupí obraz. Asi to tak může být.

Někdy tu prezentaci moc hrotím a to je na škodu umění.

Malování samo o sobě přináší řadu nových zážitků a poznatků. Během jedné klauzury na FaVU jsem si uvědomil, že mysl sama si svévolně vytváří podmínky podle kterých pak usoudí, zda je něco dobré nebo ne. Je to demokratický princip nebo autototalita kritérií? Považte. Baví mě i proces tvorby. Po škole jsem našel práci v IBM jako třídič požadavků a problémů. V nově nastalé situaci to pak byla vlastně nouze časově deprimovaného tvůrce, který byl najednou odkázán na sešit a stůl u počítače, co mě dovedlo k vyvinutí jednoduchého principu automatického odhalování a zkoumání zmíněné svévolnosti mysli. Říkám tomu „následování mysli“ nebo také

„motánky“ a spočívá to v náhodném výběru druhu a směru čáry – buď je zvolena oblá nebo pravoúhlá linie spojující nejbližší z bodů na pomyslné čtvercové síti. V každém bodě po dokončení jednoho prvku se mysl během okamžiku rozhodne pro jednu z dvanácti možných variant. Není na tom nic složitého, naučil jsem to i svou osmiletou sestřičku a můžete si to vyzkoušet každý sám. Je jasné, že na rozdíl od skutečně náhodného systému, jaký by byl například výsledkem počítačového programu, tu mezi kriterii figuruje to zpětná vazba na to, co už je viděno na papíře jako zrovna nakreslené.

Vzniká tak samostatný jazyk, který bych rád dál rozvíjel. Některé ornamenty se podobají mayským obrazcům, jiné připomínají architektonické půdorysy.

Později jsem na bázi takto vzniklého ornamentu začal malovat figuru opisující jeho tvar. Je to jen hra při které se vyjevuje povaha mysli, která se nejdřív nějak rozhodne, co vytvoří a pak ve výsledném tvaru něco spatří. Pokusím se pracovat v rámci jedné metody delší dobu do hloubky, i když mám sklony pracovat naráz více způsoby.

Líbí se mi také téma formátu, které jsem několikrát zpracoval. Totiž formát jako metafora měřítka a dimenze reality jako takové. Metaforický jazyk mi vyhovuje. Moje performance byly vždycky metaforou... Mám rád symboly a hry s nimi, ale také experimenty a se studiem na FaVU přišlo okořenění tvorby konceptuálními tendencemi a pokusy změnit celé pojetí obrazu. Neabstrahovat nějakou zprávu o realitě a tuto zprávu následně vizuálně šifrovat, ale artefakt samotný více přiblížit zobrazovanému.

Jan Karpíšek

V Brně, 17.2.2006